

RAPPORT2011

Konsumentföreningen Stockholm

Vad händer sen med våra kläder?

Enkätundersökning

April 2011

För mer information:

Louise Ungerth, chef för Konsument & Miljö, 08-714 39 71, 070-341 55 30

Anna Carlsson, informatör, 08-714 39 79, 076-015 39 72

www.konsumentforeningenstockholm.se

Konsumentföreningen Stockholm är en medlemsorganisation med drygt 600 000 medlemmar. Uppgiften är att göra medlemsnytta genom påverkan på den kooperativa detaljhandeln, opinionsbildning i konsumentfrågor samt att förmedla information, kunskap och medlemsförmåner. Föreningen är delägare i Kooperativa Förbundet (KF).

SAMMANFATTNING

Konsumentföreningen Stockholm har frågat svenska folket hur ofta de köper kläder och hur de vanligtvis gör sig av med sina kläder när de har tröttnat på dem. Bakgrunden till enkäten är att klädkonsumtionen ökar, klädproduktionen har stor miljöpåverkan och att det ännu inte finns något system för återvinning av textilier i större skala varken i Sverige eller i övriga delar av världen.

Hälften vet inte att klädproduktionen belastar miljön

Ungefär hälften (47%) uppger att de inte har uppmärksammat debatten om att klädproduktionen kan vara problematisk ur miljösynpunkt. Den andra halvan säger sig ha uppmärksammat detta och det är framförallt gruppen 60-74 år som uppger detta (67%).

Majoriteten tror på reglerat system för insamling av kläder

När respondenterna fick ta ställning till vilket insamlingssystem de trodde skulle fungera bäst för kläder i framtiden fördelades rösterna enligt nedan. De tre första svarsalternativen, totalt 70 procent, visar på en positiv inställning till reglerat system.

- 27 procent tror att det skulle fungera bra att lämna kläderna i specifik behållare vid miljöstation eller i behållare i den egna fastigheten.
- 28 procent tror på ett pantsystem.
- 15 procent tycker att båda dessa alternativ verkar bra.
- 25 procent tycker att det är bra som det är idag, utan reglerat system.

Var femte slänger kläderna när de tröttnat på dem

Var femte (21%) uppger att den vanligaste orsaken till att de gör sig av med kläder är att de har tröttnat på dem. Unga i ålder *16-19 år och kvinnor är något mer benägna än övriga att välja detta som sitt första alternativ.

Kvinnor och unga köper mest kläder

Mer än hälften (53%) av svenska folket köper kläder varannan månad eller oftare. Kvinnor och de i åldern 16-29 år är de som i störst utsträckning uppger "några gånger i månaden".

* Litet urval

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	3
1.1	Bakgrund	3
1.1.1	Kläderna, människan och miljön	3
1.1.2	Vad händer med kläderna när vi har tröttnat?.....	4
1.1.3	KfS engagemang inom området kläder och textil.....	4
1.2	Syfte.....	5
1.3	Tillvägagångssätt.....	5
2	SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTRESULTATET	6
2.1	Hälften vet inte att klädproduktionen belastar miljön	6
2.2	Majoriteten tror på någon form av reglerat system för insamling av kläder	7
2.3	Var femte slänger kläderna när de tröttnat på dem	9
2.4	Kvinnor och unga köper mest kläder	10
2.5	Ej utslitna kläder går ofta till välgörenhet.....	11
2.6	Slitna förbrukningsplagg slängs i soporna.....	12
2.7	Handdukar och lakan används tills de slitits ut	13
2.8	Gamla handdukar och lakan blir trasor	14
2.9	Sju av tio har kastat kläder senaste året	15
2.10	Kommentarer kring kläder, textil och miljö	16

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund

Kunskapen om hur mycket kläder och hemtextil som varje år köps och förbrukas av de svenska hushållen är begränsad. Enligt en grov uppskattning beräknas nettoinflödet 2008, dvs import minus export, av kläder för hushållsbruk och hemtextil till 131 800 ton eller 15 kg per person och år. Möbiltyger, yrkeskläder och textilier inom offentlig sektor ingår ej i beräkningen. Nettoinflödet har ökat med närmare 40 procent under perioden 2002–2009. En kombination av ökat välstånd, snabba växlingar i modet och lägre pris på kläder och hemtextil är troligen orsaken.¹

Den samlade världshandeln med textilier uppgår till 2 670 miljarder kronor per år, eller ungefär sex procent av den totala omsättningen av varor i världen. Ungefär fem procent av de svenska hushållens budget läggs på kläder och skor till ett värde av 75 miljarder kronor. Det är en ökning med 53 procent i fasta priser från 1999 till 2009.²

Läs mer om klädkonsumtion samt återvinning och återanvändning av textil i KfS rapport *Påklädd eller avklädd, april 2011*.

1.1.1 Kläderna, människan och miljön

Sverige har haft en stor textilindustri med negativ påverkan på miljön. Kemikalier och tungmetaller hittas fortfarande i mark och bottensediment runt svenska textilindustrier, garverier och kemtvättar. Många svenska älvar var kraftigt förorenade i början på 1900-talet på grund av linberedning och rötning.³

I dag köper vi våra kläder, lakan och dukar från tillverkare i fjärran länder och problemen har flyttats dit. Till länder som ännu inte har kommit ikapp när det gäller arbetsrätt, miljölagstiftning och kontroll och där villkoren för människor och miljö ofta är svåra.

Textilproduktion förbrukar mycket resurser i alla led. Stora mängder kemikalier används vid odling och i olika tillverkningsprocesser som blekning och färgning men också när vi själva

¹ Kartläggning av mängder och flöden av textilavfall, SMED, mars 2011.

² Textilier med ett smutsigt förflutet, Swedwatch/Naturskyddsföreningen 2007 och Konsumtionsrapporten 2010, Centrum för konsumtionsvetenskap, Göteborgs Universitet.

³ Bomull - en solig historia. Gunilla Ander, Ordfront, 2009.

tvättar kläderna. Produktionen förorenar luft och vatten, kräver mycket energi och vattenåtgången är stor. Ändliga resurser som olja förbrukas till exempel vid tillverkning av polyester.⁴

1.1.2 Vad händer med kläderna när vi har tröttnat?

Förr lappade och lagade vi våra kläder i takt med att de gick sönder eller slets ut. I dag gör vi oss ofta av med fullt brukbara kläder för att vi har tröttnat, för att de har blivit omoderna eller för att vi har vuxit ur dem. Vi köper och slänger som aldrig förr. Men vad händer sedan med kläderna, lakanen och dukarna?

I dag finns det inte någon återvinning av textilier i större skala varken i Sverige eller i övriga delar av världen, även om försäljningen av kläder av återvunnen polyester, ull och bomull har börjat så smått. Det finns inte heller något system för insamling, den sker helt på frivillig väg.

Av de 15 kilo textil som importeras (netto) per person i Sverige varje år slängs uppskattningsvis 8 kilo i soporna, det vill säga bränns och blir till energi. 3 kilo samlas in av olika välgörenhetsorganisationer och säljs som second hand i Sverige eller på världsmarknaden. De övriga 4 kilona saknas, det kan bero på fel i statistiken, att kläderna lämnas som grovavfall på miljöstation eller att de ärvs och återbrukas av vänner och bekanta. En annan gissning är att de återfinns i hushållens garderober och på deras vindar.⁵

Det finns ett stort intresse från textilbranschen, designers och forskarsidan såväl i Sverige som internationellt att studera återvinning av textilier.

1.1.3 KfS engagemang inom området kläder och textil

KfS arbetar, tillsammans med många andra organisationer och företag, för att öka intresset för återanvändning och återvinning av textil. Vi vill även få till stånd ett reglerat system för insamling av kläder för återbruk och återvinning. Detta för att minska den stora miljöpåverkan och resursåtgång som vår textilkonsumtion för med sig. För att ge en kort överblick i ämnet har KfS tagit fram rapporten *Påklädd eller avklädd, april 2011*. Rapporten ger en orientering i klädkonsumtionen förr och nu, nya och gamla textila material, vilken forskning som bedrivs samt vilka initiativ som tas från klädbranschen och miljöorganisationer för en mer hållbar produktion av kläder och textilier.

⁴ Kartläggning av kemikalieanvändning i kläder, Swerea IVF, uppdragsrapport 09/52 till Kemikalieinspektionen.

⁵ Kartläggning av mängder och flöden av textilavfall, SMED, mars 2011.

KfS har genomfört två attitydundersökningar. Dels denna *Vad händer sen med våra kläder?*, april 2011, där ett representativt urval av svenska folket har tagit ställning till en rad frågor om sina kläder och dels *Vad händer sen med barnens kläder?*, april 2011, där KfS egen Föräldrajury har besvarat samma frågor.

1.2 Syfte

Syftet med den enkät som redovisas här är att få en uppfattning om hur svenska folket vanligtvis gör sig av med sina kläder. Vi tror att resultatet kan bidra med viss kunskap till alla som engagerar sig i området. Det långsiktiga syftet är att bidra till diskussionen inom områdena klädkonsumtion och återvinning och återanvändning av textil.

1.3 Tillvägagångssätt

Undersökningen är genomförd av marknadsundersökningsföretaget YouGov via online-intervjuer, det vill säga enkäter som skickats ut via e-post, under perioden 24 februari – 1 mars 2011. Urvalet gjordes ur YouGovs Internetpanel som består av förrekryterade män och kvinnor i åldrarna 16-74 år som vill delta i undersökningar. Panelen är en så kallad accesspanel. 1 014 personer har deltagit i undersökningen och dessa utgör ett representativt urval av den svenska befolkningen vad gäller kön, ålder och region.

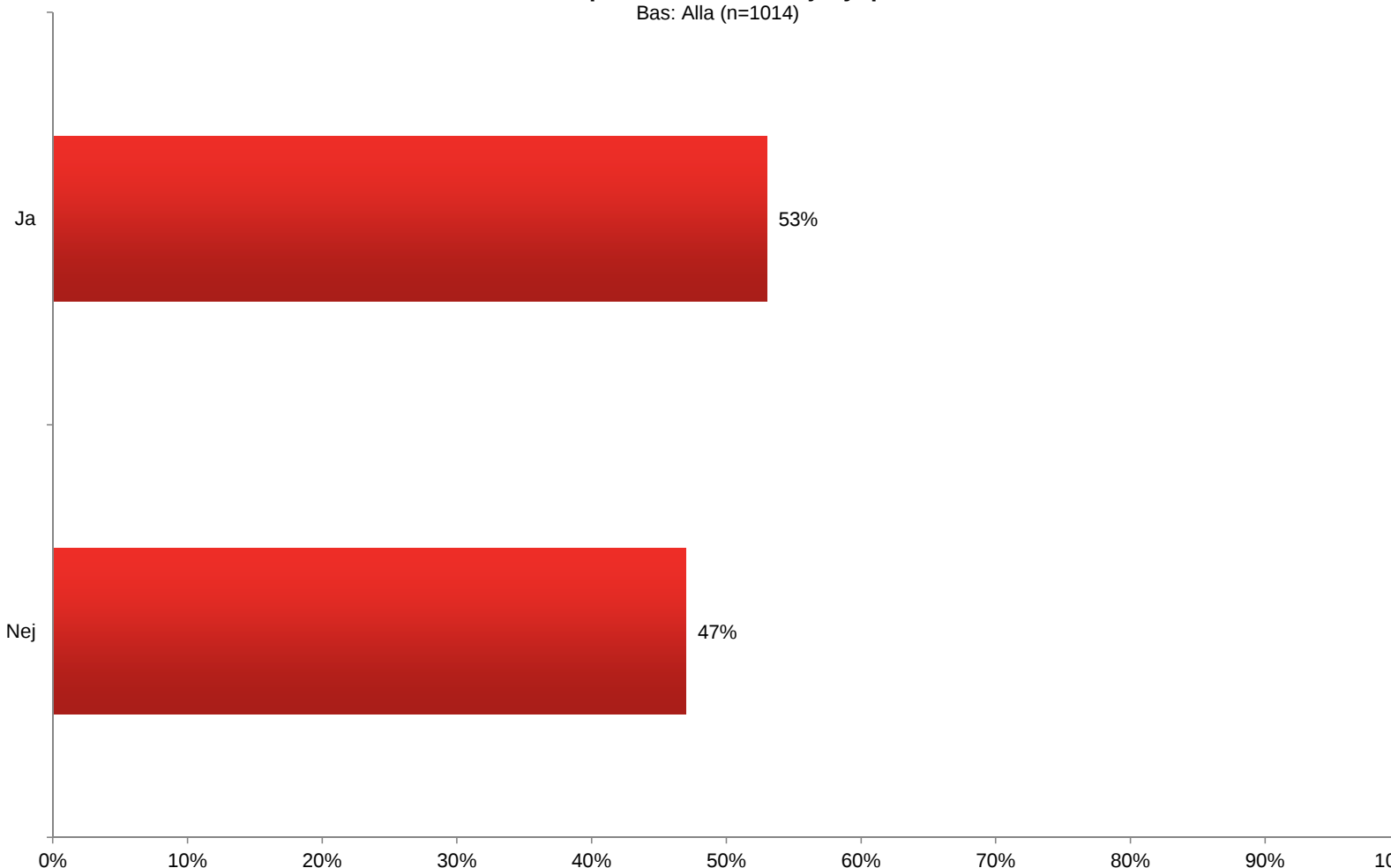
2 SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTRESULTATET

2.1 *Hälften vet inte att klädproduktionen belastar miljön*

Ungefär hälften (47%) uppger att de inte har uppmärksammat debatten om att klädproduktionen kan vara problematisk ur miljösynpunkt. Den andra halvan säger sig ha uppmärksammat detta och det är framförallt gruppen 60-74 år som uppger detta (67%).

Fråga 9. Har du uppmärksammat debatten om att klädproduktion kan vara problematisk ur miljösynpunkt?

Bas: Alla (n=1014)

2.2 Majoriteten tror på någon form av reglerat system för insamling av kläder

Många av dagens material går att återvinna och återanvända och det finns system för insamling. Men för kläder och andra textilier finns inte något sådant system, all insamling sker på frivillig basis.

När respondenterna fick ta ställning till vilket insamlingssystem de trodde skulle fungera bäst för kläder i framtiden fördelades rösterna enligt nedan. De tre första svarsalternativen, totalt 70 procent, visar på en positiv inställning till reglerat system.

- 27 procent tror att det skulle fungera bra att lämna kläderna i specifik behållare vid miljöstation eller i behållare i den egna fastigheten.
- 28 procent tror på ett pantsystem. I ett sådant system skulle man få en slant för varje inlämnat plagg eller kilo textil. Pantsystemet uppskattas framförallt av den yngre halvan av de svarande. Särskilt av dem i åldern *20-24 år, bland dem valde 42 procent pantsystemet.
- 15 procent tycker att båda ovannämnda alternativ verkar bra.
- 25 procent tycker att det är bra som det är idag, utan reglerat system. Det är främst den äldre halvan (45-74 år) som tycker så, 33 procent av dem valde detta alternativ. Det kan bero på att många i den här gruppen idag lämnar sina kläder till välgörenhet.

*Litet urval

Innan de svarande fick ta ställning till frågan om framtida insamlingssystem fick de följande information:

För produkter som elektronik, batterier, petflaskor och aluminiumburkar finns det två olika system för återvinning/återanvändning.

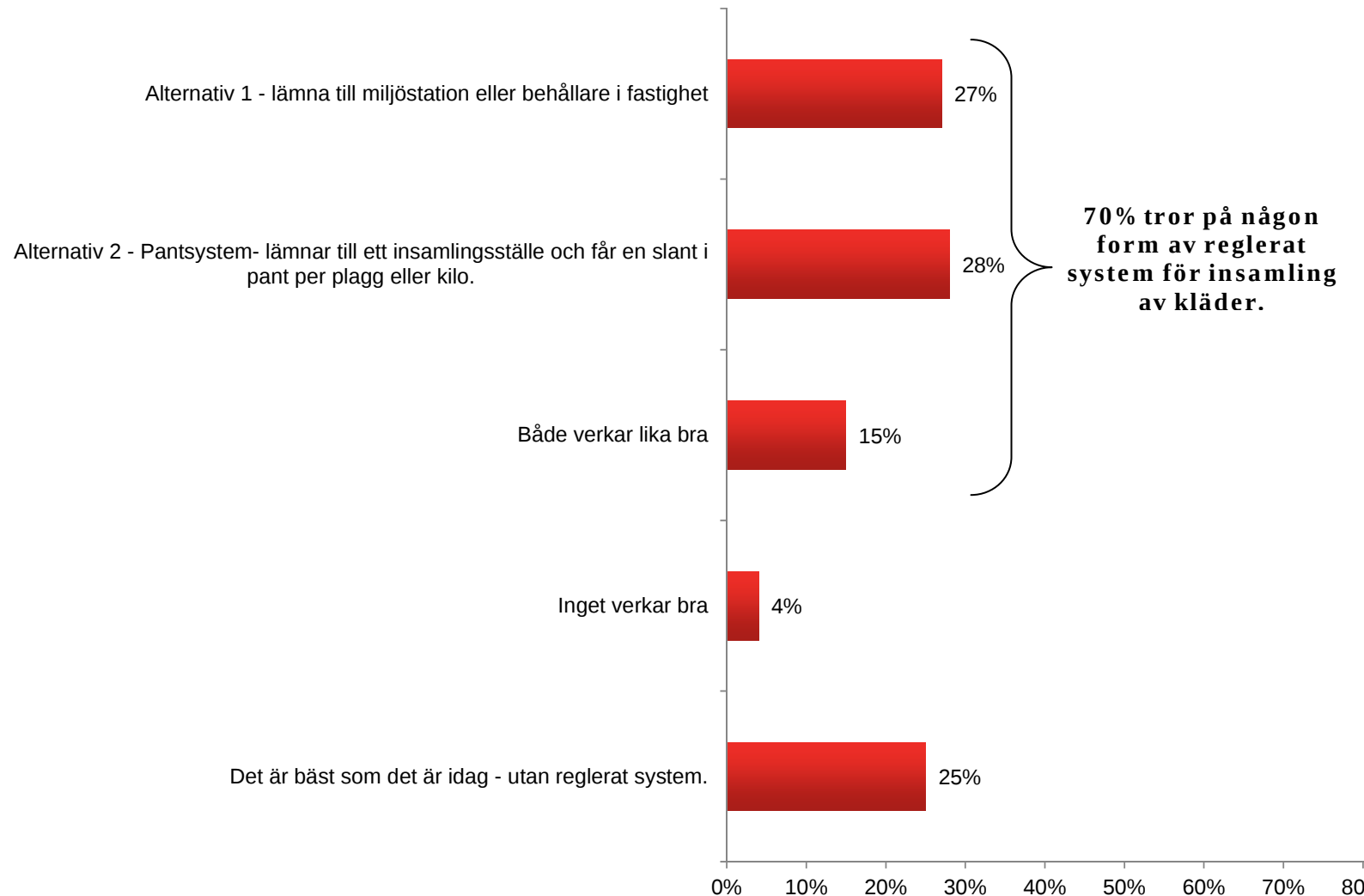
Alt 1) *Kostnaden för återvinningen bakas in i inköpspriset på produkten, som efter användning lämnas till miljöstation eller uppsamlingskärl i flerfamiljsfastigheter. Exempel: batterier, elektronik och förpackningar.*

Alt 2) *Ett pantsystem där den som lämnar in produkten får en slant för besväret. Exempel: petflaskor och aluminiumburkar.*

För kläder och textilier finns inte några reglerade system, all insamling sker på frivillig basis.

Fråga 8. Vilket av de två reglerade system för återvinning/återanvändning föredrar du när det gäller kläder och textil?

Bas: Alla (n=1014)

2.3 Var femte slänger kläderna när de tröttnat på dem

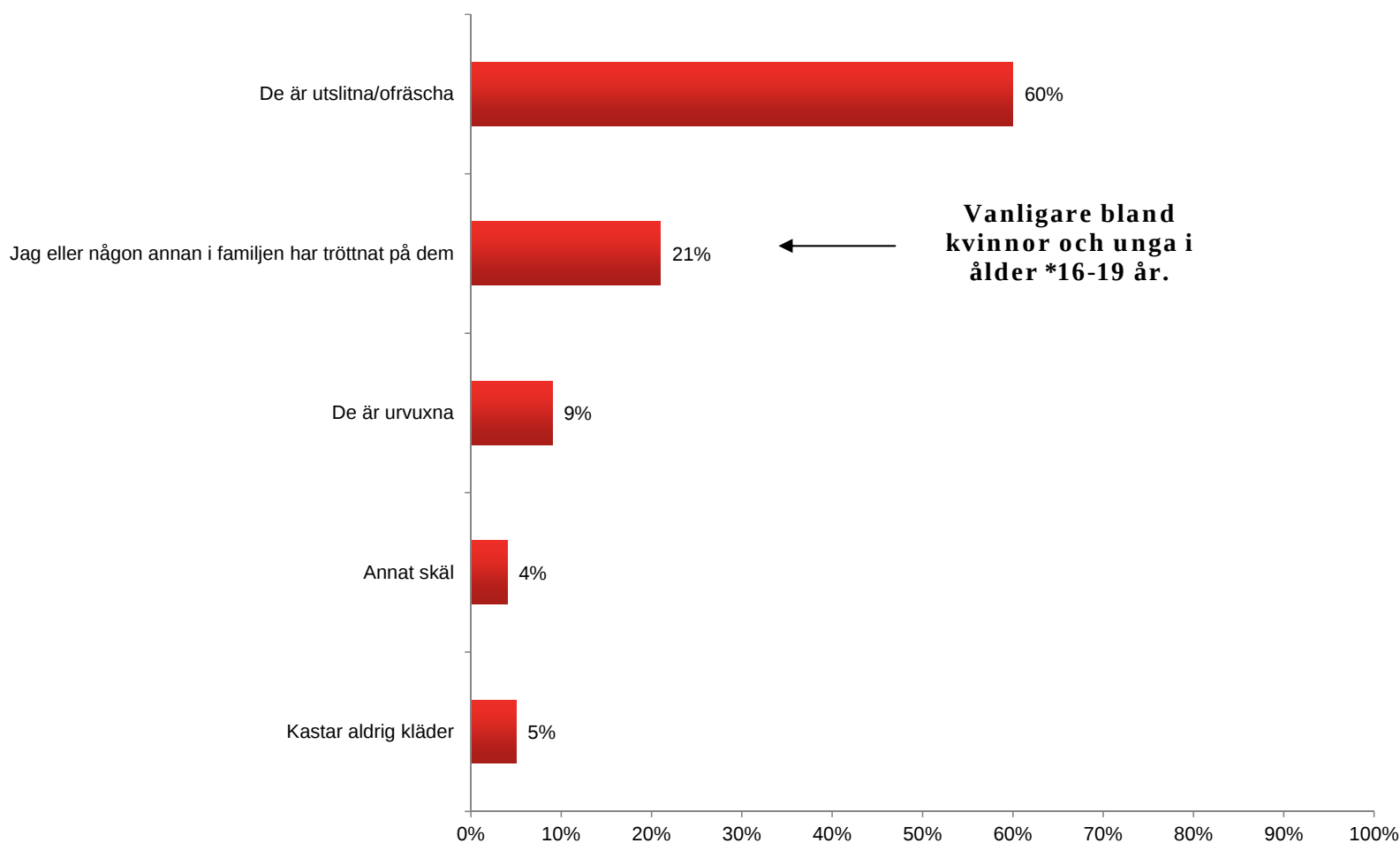
Var femte (21%) uppger att den vanligaste orsaken till att de gör sig av med kläder är att de har tröttnat på dem. Unga i ålder *16-19 år (34%) och kvinnor (28%) är mer benägna än övriga att välja detta som sitt första alternativ.

Men den allra vanligaste orsaken till att svenskarna gör sig av med sina kläder är trots allt att de är ofräscha eller utslitna. Sex av tio (60%) uppger det som det vanligaste skälet. Männen är de som är bäst på att utnyttja kläderna under hela deras livslängd, 72 procent av dem anger detta svarsalternativ.

*Litet urval

Fråga 2. Vad är den vanligaste orsaken till att du gör dig av med kläder?

Bas: Alla (n=1014)

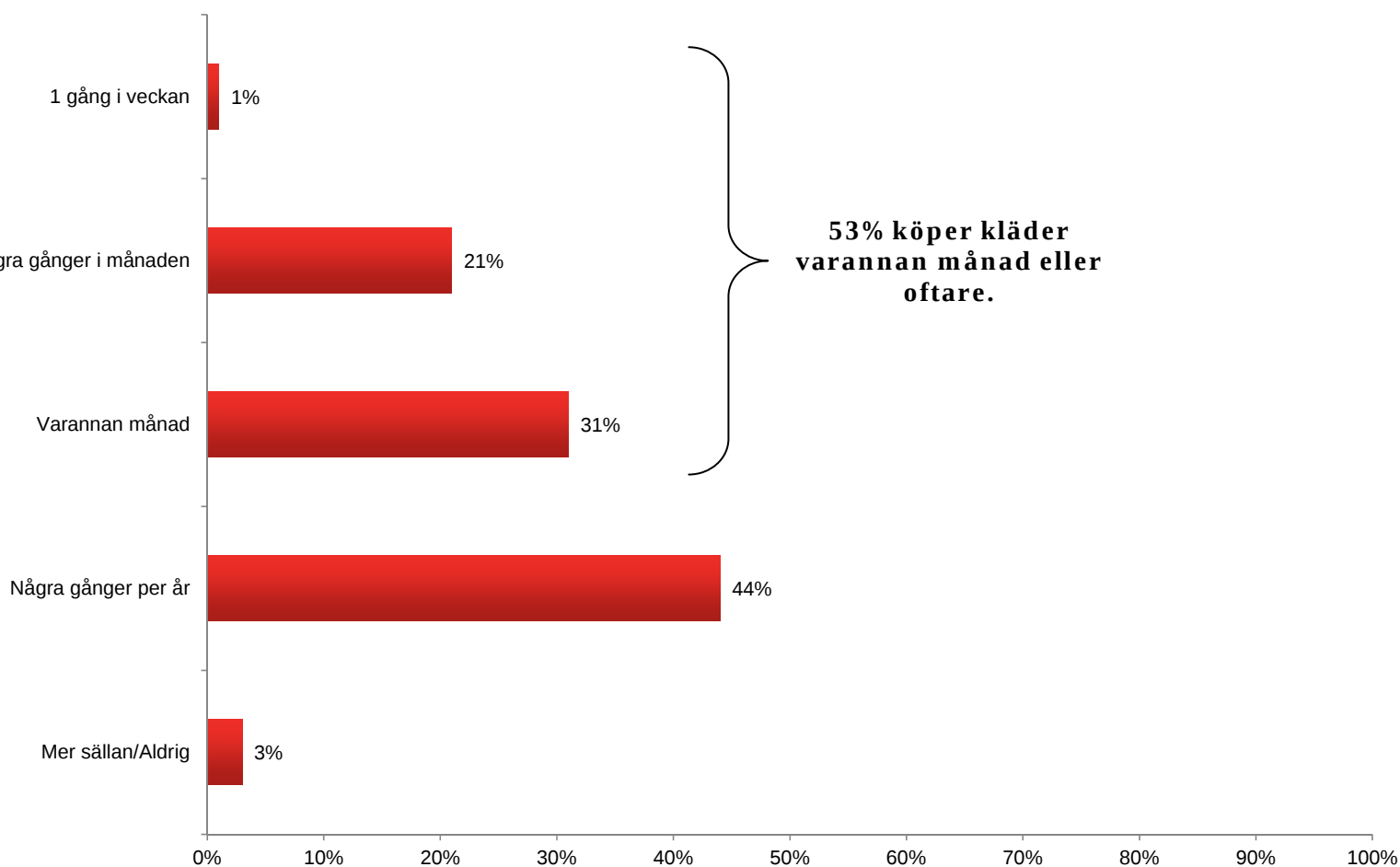
2.4 Kvinnor och unga köper mest kläder

Mer än hälften (53%) av svenska folket köper kläder varannan månad eller oftare. Kvinnor (30% av dem) och de i åldern 16-29 år (28% av dem) är de som i störst utsträckning uppger ”några gånger i månaden”.

Nästan hälften (44%) av de tillfrågade uppger att de bara köper kläder några gånger per år. Bland männen var detta ett vanligt svar (56%), likaså hos dem i åldern 60-74 år (61%).

Fråga 1. Hur ofta köper du kläder, undantaget underkläder och strumpor?

Bas: Alla (n=1014)

2.5 Ej utslitna kläder går ofta till välgörenhet

Det vanligaste sättet för svensken att göra sig av med kläder som ännu inte är utslitna är att lämna dem till välgörenhet av något slag. Nästan hälften (45%) uppger detta som sitt första alternativ. De äldsta (60-74 år) är mest benägna att lämna till välgörenhet, 53 procent av dem väljer det som första alternativ. Bland de yngre (16-29 år) är det bara 31 procent. Det näst vanligaste är att ge bort dem till familj och vänner, 18 procent väljer det som första alternativ. Det tredje vanligaste sättet är att låta dem gå till förbränning (17%). Antingen genom att slänga dem i hushållssoporna (10%) eller att slänga dem i brännbart på en miljöstation (7%). 7 procent lämnar till klädinsamlingar vid dörren. Dessa kläder går inte till välgörenhet, vilket många kanske tror. Kläderna säljs istället av privata företagare.

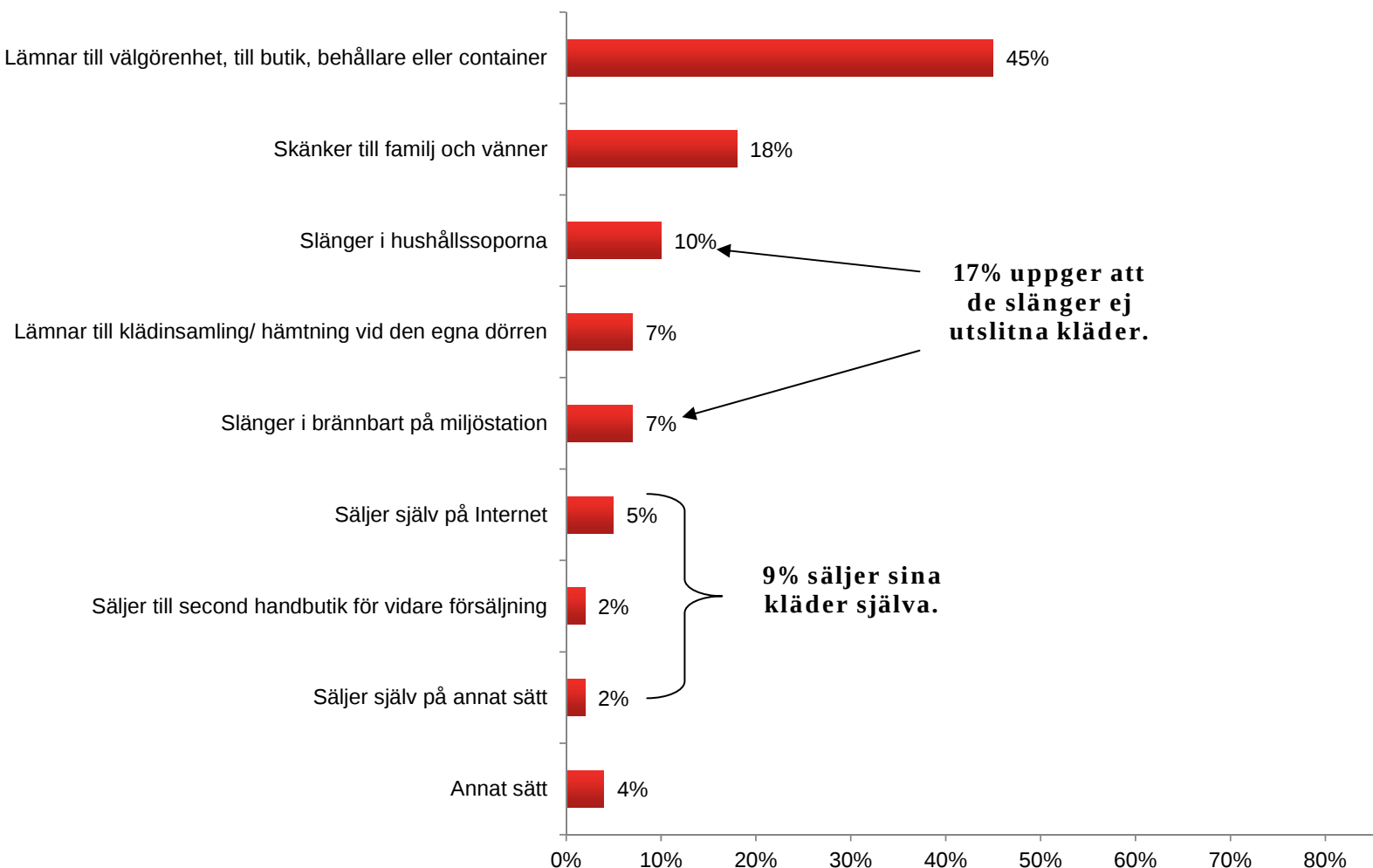
Endast några få säljer sina kläder vidare (9%), exempelvis via second hand-butik eller internet. Överrepresenterade i den kategorin är de i åldern *16-19 år.

*Litet urval

Fråga 3. Hur brukar du göra dig av med kläder som inte är utslitna och/eller trasiga (undantaget strumpor och underkläder)?

Bas: Alla (n=1014)

"Rangordnat 1"

2.6 Slitna förbrukningsplagg slängs i soporna

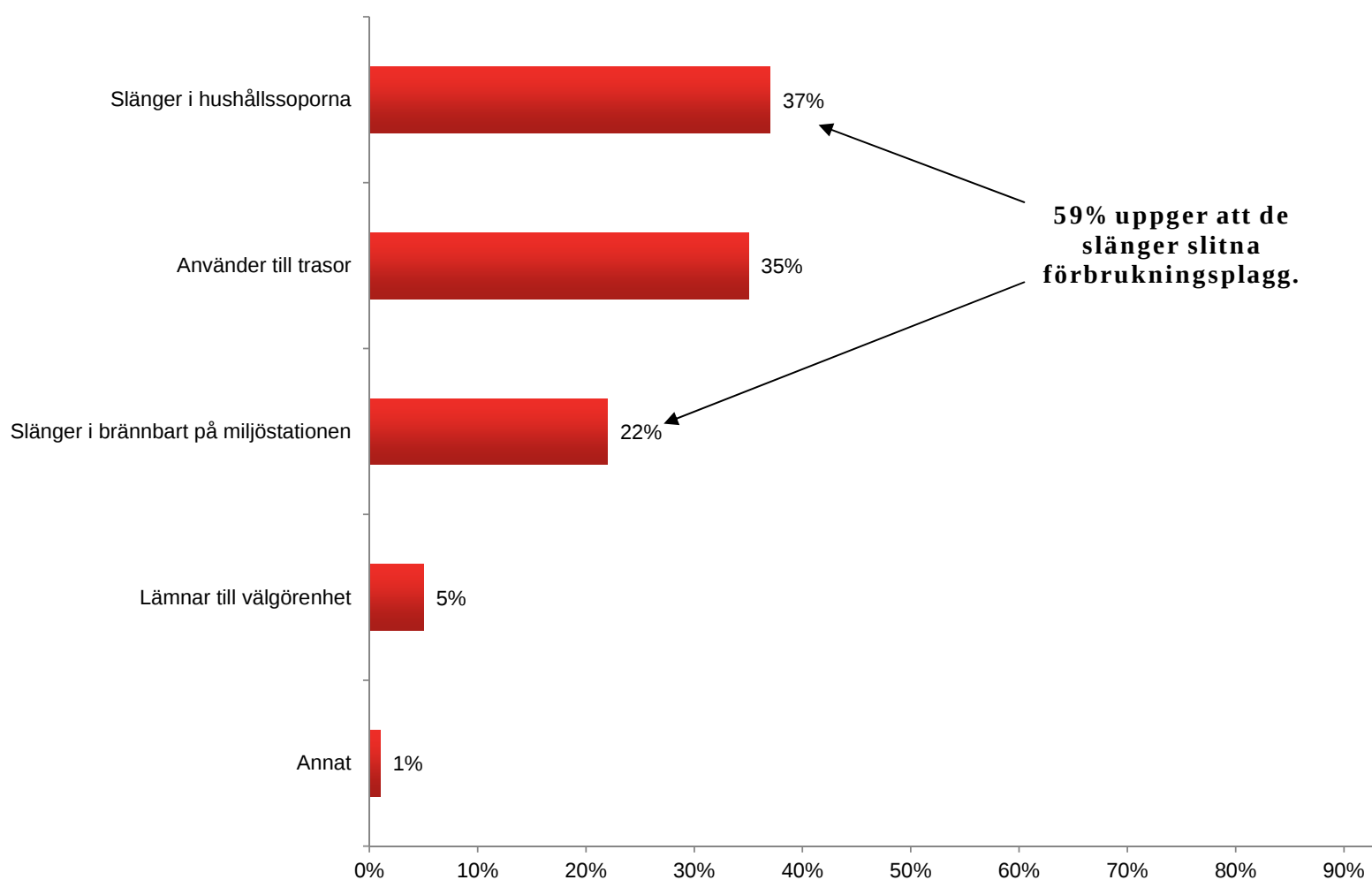
När förbrukningsplagg som t-shirts, underkläder och strumpor har gjort sitt går det mesta till förbränning (59%). Antingen via hushållssoporna (37%), eller via behållaren för brännbart på miljöstationen (22%). Att slänga i behållaren för brännbart på miljöstationen var ett vanligt första alternativ bland de äldsta, 60-74 år (30%). Att slänga i hushållssoporna var ett vanligt första alternativ i gruppen 25-44 år (48%).

Många använder också slitna förbrukningsplagg till trasor, 35 procent valde det som första alternativ. Denna företeelse är vanligast bland de äldsta, 60-74 år (44%).

Fråga 4. Vad gör du med utslitna förbrukningsplagg som t-shirts, underkläder och strumpor?

Bas: Alla (n=1014)

"Rangordnat 1"

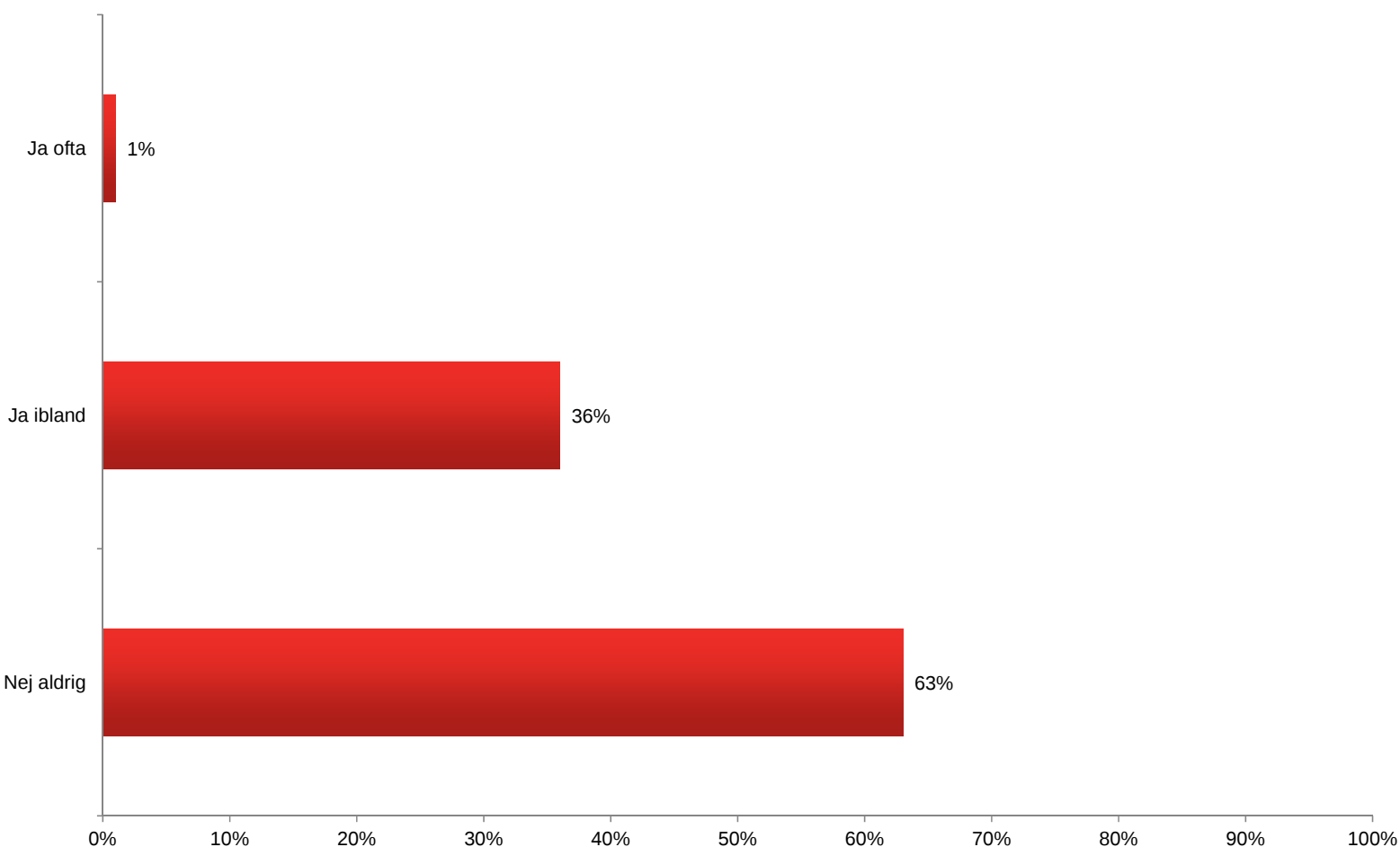

2.7 Handdukar och lakan används tills de slitits ut

Sex av tio (63%) uppger att de aldrig gör sig av med handdukar, lakan och dukar om de inte är utslitna eller ofräscha. Var tredje (36%) säger att de gör det ibland och bara 1 procent uppger att de gör det ofta. Ingen åldersgrupp utmärker sig åt något håll.

Fråga 6. Händer det att du gör dig av med handdukar, lakan, dukar etc som inte är ofräscha/utslitna?

Bas: Alla (n=1014)

2.8 Gamla handdukar och lakan blir trasor

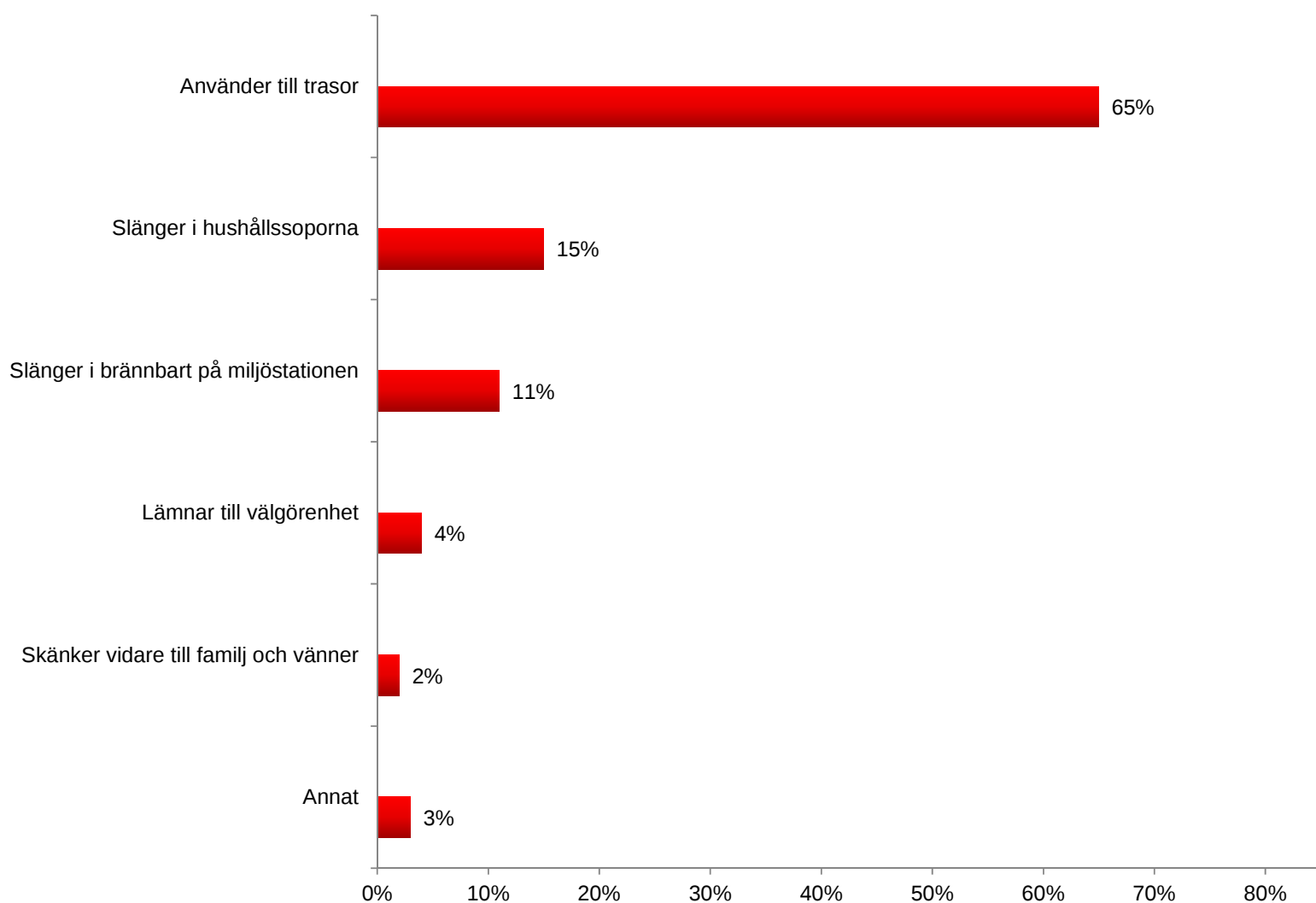
De flesta (65%) uppger att de i första hand använder ofräscha och utslitna handdukar och lakan till trasor. De mellan 45 - 74 år är mer benägna (72%) att göra trasor av handdukar och lakan än de i åldern 16-29 år (55%). En fjärdedel (26%) slänger gamla lakan och handdukar i soporna, antingen i hushållssoporna (15%) eller i brännbart på miljöstationen (11%).

Ett fåtal (3%) har angett att de använder utslitna handdukar och lakan till annat. Exempel på annat är: i stallet, som möbelskydd vid flytt, till hunden/katten och till diverse handarbeten (trasmattor/lapptäcken).

Fråga 5. Vad gör du med handdukar, lakan, dukar etc som är ofräscha/utslitna?

Bas: Alla (n=1014)

"Rangordnat 1"

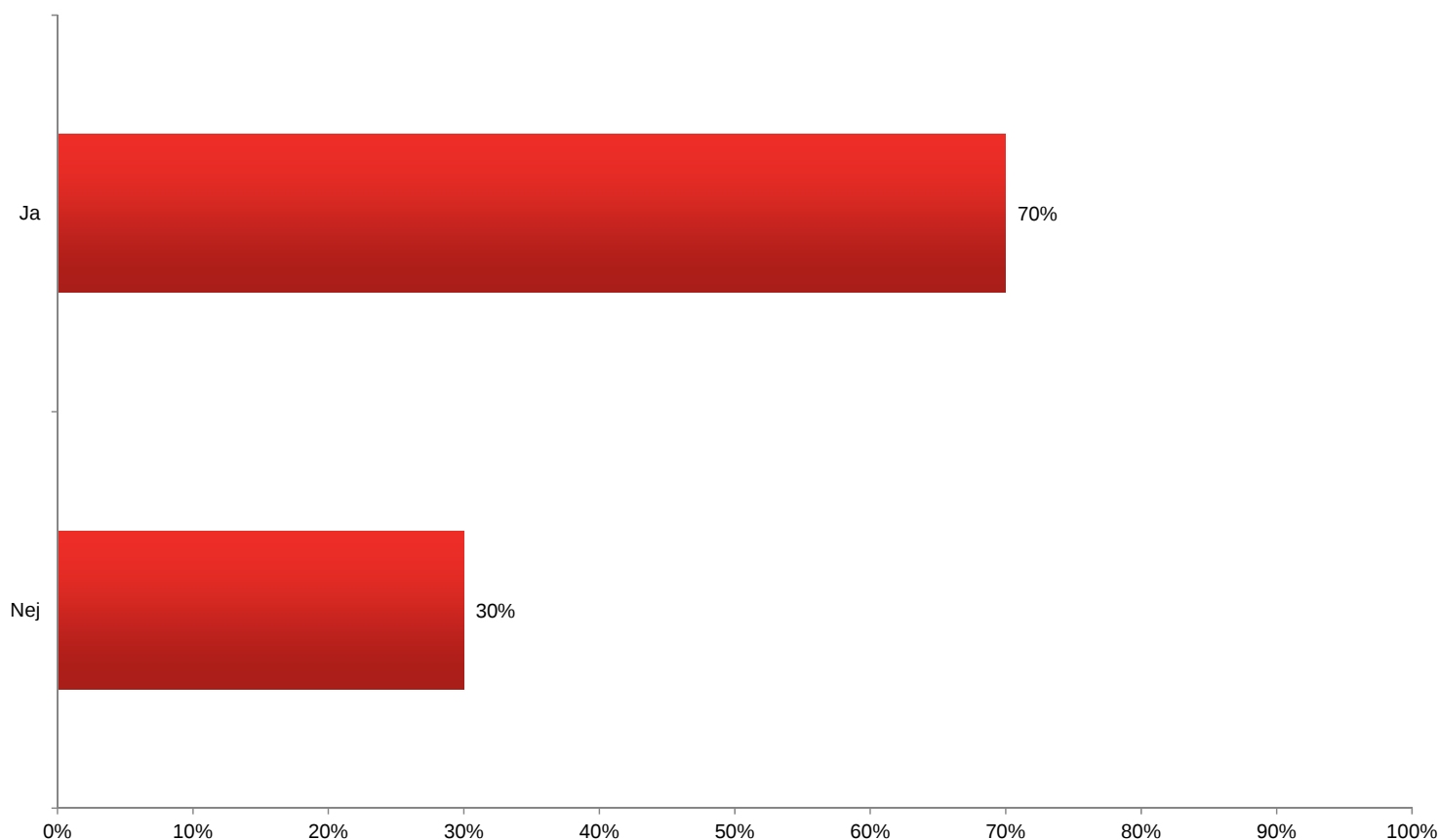

2.9 Sju av tio har kastat kläder senaste året

Sju av tio (70%) uppger att de har kastat kläder under de senaste 12 månaderna, undantaget strumpor och underkläder. De övriga 30 procenten uppger att de inte har slängt några kläder under perioden. Ingen åldersgrupp utmärker sig åt något håll.

Fråga 7. Har du under de senaste 12 månaderna kastat kläder
(undantaget strumpor och underkläder)?

Bas: Alla (n=1014)

2.10 Kommentarer kring kläder, textil och miljö

De svarande ombads slutligen att lämna sina synpunkter om enkätens ämne. Nedan följer ett axplock:

- *Bra att få en tankeställare.*
- *Bra med pantsystem som med burkar! Har ofta dåligt samvete när jag kastar i hushållssoporna.*
- *Bryr mig inte ett smack!!!*
- *Butikerna tar överpriser. Jag skulle jättegärna ha en kontrollerad återvinning av kläder och textil.*
- *Byt med varandra på arbetsplatser etc.*
- *Det borde finnas riktlinjer för hur pass slitna kläder får vara för att lämnas in till välgörenhet. Sedan tycker jag pant (eller systemet de har i US, med skatteavdrag för välgörenhet) är bra - det ökar ju helt klart incitamenten att ge bort.*
- *Det borde finnas ställen där man kan lämna kläder man tröttnat på och kunna välja andra i utbyte =bytesmarknad för beg. kläder.*
- *Det vore bra om människor blev mer medvetna och tog mer ansvar för sin konsumtion och sina sopor.*
- *Har inte tänkt på att det kanske är viktigt att återvinna textil. Men tack vare denna undersökning fick jag en tankeställare.*
- *Jag hade ingen aning om miljöproblemet. Är ingen storkonsument av kläder och lämnar bara bort dem i enstaka fall (när jag verkligen inte tänker använda klädesplagget mer). De flesta kläder går ju att använda riktigt länge.*

- *Jag har svårt att se utslitna kläder återanvändas på annat sätt än förbränning. Varför då lägga i annat kärl än brännbart?.*
- *Jag tror det är negativt med allt för mycket regleringar. Som det är nu finns det rika möjligheter att återcirkulera användbara textilprodukter.*
- *Klädinsamlingarna är för få nuförtiden.*
- *Jag har missat att det skulle vara något problem med att bränna tyg.*